

Vracíme se k roku 1968 při svých rozhovorech o budoucnosti. Zaráží mne vždy znovu, když někdo mluví nebo píše o "traumatu" roku 1968 nebo "traumatu" 21. srpna. Traumatem se vysvětluje skutečnost, že mnoho našich spoluobčanů nevěří v budoucnost, drží se přítomných jistot, neodvažuje se riskovat. "Není to dobré, ale změna by mohla vést k horšímu", tak vystihl postoj svých spolupracovníků člověk ze závědu, kde přijali rezoluci proti Několika větám.

Slovo "trauma", které znamená úraz a užívá se většinou v souvislosti s duševním životem, popřípadě duchovním, se pro rok 1968 ani pro jeho 21. srpen nehodí. Přece celý ten rok a zvláště týdny a měsíce po 21. srpnu jsme prožili s celým národem vzepětí, došlo ke zvláštní jednotě a naše vláda i komunistická strana, která tehdy přece jen ještě zastávala roli vedoucí síly společnosti měla důvěru převážné většiny národa.

Ve dnech, kdy se naše občanská veřejnost probouzí z letargie a stále více lidí má odvahu veřejně projevit svou touhu po společenských změnách, se chce vrátit k povzbuzujícím zkušenostem roku 1968 a počátku roku 1969.

Jsem členem Českobratrské církve evangelické, jejíž nejvyšší shromáždění, tzv. synod se sešla v únoru 1969 a zaujal z pozice víry postoj k tehdejší situaci národní. Ke cti naší církve i jejího vedení, tzv. synodní rady, je třeba říci, že výraz tehdejší celé církve nebyl nikdy odvolán. Již zesnulý synodní senior Dr Václav Kejř po důkladné diskusi na synodu, po dvojím čtení textu v plénu a nokvých na a nových připomínkách, navrhl, aby závěrečné hlasování se událo povstáním. Sám pak dal prohlášení své církve vytisknout ve více než 27.000 výtiscích a když byl po třech letech pro vyvěšení, resp. neodstranění tohoto prohlášení souzen farář Jan Dus, byl ochoten jít na soud a tam to veřejně prohlásit a vařit za svůj křesťanský a občanský statečný postoj z roku 1969 odpovědnost.

Bohu buď malováno, že mu to malováním členové a placení funkcionáři církve nedovolili a tak celá církev přihlížela k tomu, že jak za její vyznavačský postoj v těžkých chvílích národní společnosti byl souzen farář, který tehdy na synodu nezasedal, prohlášení neformuloval, nehlasoval přímo pro něj, nedal jej vytisknout v 27.000 exemplářích a dokonce v době údajné trestné činnosti čelil ve Švýcarsku.

Ale to je už lidská stránka tak zvané normalizace, již našla ani Českobratrská církev evangelická. Ale jak jsem již řekl, neklesla nikdy tak hluboko, aby slavný projev z roku 1969 odvolala, ba ani synodní rada, která se krutě odvrátila v únoru 1972 od souzených farářů a členů církve, nikdy neřekla výslovně, že od toho,

co šestnáctý synod naší církve pod tlakem evangelia a jak se na synodech říkává, se působení Ducha svatého zástupci všech sborů a seniorátů a bohoslovecké fakulty, vyznali - sebe méně odstupuje. Je to tedy i církevně právně platný dokument.

Než Vám ho přečtu, ještě malou poznámku. V březnu 1969 jej otiskly Listy, které pokračovaly v obrozeneckém díle Literárních listů a někdejších Literárních novin. Když byly zastaveny, byl^{jako} jeden z důvodů jejich zastavení uvedeno i publikování církevního prohlášení Českobratrské církve evangelické SYNOD SVĚMU NÁRODU z 21. února 1969.

Zde je:

"Zastupujeme ve svých úvahách se svými spoluobčany k samým kořenům své národní existence, která je vážně ohrožena zvnitřku polopravdou a zvnějšku hrozbou násilí. Nepřehlídíme kladné stránky života naší společnosti. Myslíme na nepoddajnost některých politiků, přínocnost studentů, jasné postoje odborových svazů, na statečnost spisovatelů, novinářů, pracovníků rozhlasu a televize, která nás zahanbuje. Povzbuzuje nás vnitřní citlivost národa vůči pravdě, jak se projevila v polednovém období i jednotě nalezenné od počátku roku 1968 a zvláště v srpnových dnech roku 1968. Nenásilný odpor ve dnech po 21. srpnu překvapivě odkryl moc bezbranné pravdy. Naučili jsme se mít větší porozumění pro ty národy ve světě, které těžce trpí.

Vývoj od ledna do srpna měl všechny předpoklady pro to, aby účinně řešil národní krizi, která se prohlubovala řadu let. Tato krize měla své kořeny v tom, že ve jménu socialismu, který byl zamýšlen jako řád nejhumánnější, byly v naší zemi po léta páčány činy namířené v různých podobách proti základům lidství. Neospravedlnitelný vojenský zásah v srpnu 1968 nezlikvidoval možnosti řešení této krize jen díky statečnosti a jednotě našeho lidu. Náš lid v následujících měsících navzdory všem tlakům nadále trval na zachování a rozvíjení původních cílů obrodného procesu.

Nemožnost rozvíjet organicky tento proces podle našich tradic, necitlivé zásahy zvnějšku, které dosud znemožňují volby, udržování věcných a morálně zaměřených politiků, kteří svou neschopnost maskují předstíláním k SSSR a nejistota o odchodu cizích vojáků a pobyt jejich posádek zejména ve městech - to vše prohlubuje krizi našich národů a oddaluje perspektivu dorozumění s pěti zeměmi. Nejvážnějším projevem této krise je, že "pravda přestává být pravdou" a že se věci nenazývají pravými jmény. Jsme v nebezpečí, že sami začneme uznávat, že mír nelze upevňovat jinak než zvyšováním vojenského potenciálu, že se ke svobodě dostaneme přes cenzuru, že internacionalismus znamená podrobit se sájmům velmocí. Otřesné je, že to, co jedni považují za bezprávi a křivdu, někteří nazývají bratrskou pomocí.

Toto všechno rozkládá snahu o vnitřní pravdivost, otupuje svědomí

křiví páteř. Snadno se pak podléhá náladám, že máme-li fyzicky přelít, je potřebí přijmout tuto situaci jako realitu a smazit se na spotřební život. Takováto resignace bere odvahu k životu a ještě prohlubuje dlouho se vlekoucí skutečnost, která nás těžce trápí, že náš národ vymírá. Tisíce nenarozených dětí je utracováno se zarážející samozřejmostí.

Uprostřed této krize, která soudí především nás křesťany, přiblížuje se i osvobozující milost Kristova a naděje, která činí nemožné možným. V naději překvapivých možností nikdy už nesmíme přestat vidět věci tak jak jsou, přestat rozeznávat pravdu od lži, nemáme a nechceme se navzájem vmanipulovávat do postojů, které nezastáváme, nechceme volit za své představitele ty, kterým nevěříme, a odmítáme potlačování věcné kritiky ideologickými schématy.

Náš postoj k 21. srpnu je jednoznačný. Falešně by jej však vykládal ten, kdo by v něm chtěl vidět arašesnou národní hrst nebo projev nenávisťné vášně. Roste z věrnosti k pravdě a z lásky ke svobodě všech lidí. Skutečností smíření v Kristu je silnější i než to, co se stalo v srpnu. Církev nesíle jinak, než nést poselství Kristova smíření všem lidem, nevyjímaje lid národů pěti zemí. Smíření je však možné jen v pravdě a svobodném a rovnoprávném rozhovoru o ní.

To vše má sloužit budoucnosti pravdivé a svobodné a radostné, kterou jsme dlužni především ~~světům~~ ^{světům}, bezbranným a maličkým.

XVI. synod Českobratrské církve evangelické 21. února 1969.

"Ukončil šestnáctý synod Českobratrské církve evangelické. Píši tyto řádky těsně po něm. ... Hodnotím synod kladně. Byla na něm vyjádřena velice výrazně vůle po tom, aby synod byl svobodný, aby nebyl vázán ničím než pravdou a loyality k takové zákonnosti, která je očištěna od deformací stalinismu. Postavil se čela církve nového synodálního senátu Dr. Václava Hejše. V hlasování o změnách církevního zřízení se projevila z touhy po církvi mobilní, charismatické, jdoucí vstříc svému Pánu. Starost o děti a mládež byla vyjádřena řadou přijatých návrhů. Nebyl by ovšem dobrý chtít si zastírat stinné stránky. Synod se nesoustředil na řádnou theologickou ptáčku a jeho rozpaky nad tím, jak oslovit v poselství sbory, signalizují vážnou krizi našich kazatelů právě v theologii.

... Na synodu byla nová ekumenická atmosféra vyjádřena usnesením: "Synod souhlasí s tím, aby každá křesťanská církev v ČSSR vyslala jednoho svého zástupce na zasedání celého synodu... Tito zástupci mají právoúčastnit se všech jednání synodu, ... mají právo účastnit se rozpravy ve své komisi a se souhlasem synodu vystupovat v rozpravě v plénu synodu. Nemají hlasovací právo ani nemohou podávat synodu návrhy." Synod se také obrátil na křesťanské církve zvláštním poselstvím."

Josef Smolík, Křesťanská
revue XXXVI. únor 1969

14.9.1973

Příhoda z prázdnin

1. Úvod

2. hra s odřením kolena

3. Závěr

O prázdninách jsem byla v táboře Blažkově u Dolní Rožinky. Byla jsem tam s baratrem, se strýčkem, s tetičkou a se třemi sestřenicemi.

Jednou nám (dátam) řekl strýček Mírek, že půjdeme se podívat do lesa na čekanou. Když jsme tam došli, začali jsme si hrát. Jedna z nás byla na čekané a ostatní dělali zajíce. Když jsem skákala, převálila jsem se na kolena a jedno si pořádně poškrábala.

V táboře jsem si koleno uayla a očekávala jsem zahojení.

Vzpomínky mého tatínka na osvobození v r. 1945

(Vyprávění)

Osnova:

1. Úvod

- a) Stavění barigád a prochazka po Praze
- b) Obsazení Pankráce
- c) Postavení veliké barigády a za ní záškodník
- d) Příchod Vlasovců
- e) Osvobození a příchod Sovětské armády

2. Závěr

Tatínek mi vypravoval o květnu v r.1945, když byl sám s bratrem (se strýčkem Pavlem) doma, protože babička odešla ven.

Tatínek s bratrem poslouchali rádio. Najednou uslyšeli z radia hlas: "Všichni do sklepa!" Tatínek s bratrem okamžitě zhasli rádio a běželi do sklepa. Když přišli do sklepa, bylo tam už hodně lidí. Někdo navrhl, aby šli stavět barigády. Tatínek s bratrem vyběhli ven a začali stavět barigády. Přišel tam také jeden pán, který všemu rozuměl. Jak tak stavěli barigády, přiletělo letadlo, sneslo se a začalo střílet. Všichni se skrčili, ale ni omu se nic nestalo. Potom šel se podívat tatínek s bratrem po Praze. Šli ke škole, do kostela jestli jsou bohoslužby. Když zjistili, že bohoslužby nejsou, vrátili se domů. Doma všechno vyprávěli babičce a babička vyprávěla zase jim.

Tatínek s bratrem šli druhý den ke kamarádovi. Ten kamarád se velmi divil, že přišli, protože je zakázáno chodit ven, neboť je obsazena Pankrác. Jak se to tatínek se strýčkem Pavlem dovaďeli, honem se rozloučili a spěchali domů.

V ulici, kdy bydlil tatínek se strýčkem Pavlem stavěli někteří lidé velkou barigádu. Tatínek se strýčkem Pavlem se také přidali. Když byla postavena, skryl se za ní záškodník a střílel po lidech, kteří přecházeli přes ulici. Ale nikoho nezastřelil.

Jednou se objevili z Prahy lidé v německých uniformách. Lidé se ze začátku lekli, ale pak uviděli, že mají náš prapor. Byli to Vlasovci. Jakmile přišli do ulice kde byla ta barigáda, začal velitel velet. "Otevřte všichni okna!" Potom: "Zavřete všichni okna!"

8. května hlásilo rádio, že skončila válka, ale v Praze se ještě střílelo. 9.května skutečně přijela Sovětská armáda. Všude bylo plno

slávy. Věšeli se prapory.

Tohle vše mi tatínek vyprávěl. Moc mě to zajímalo, ale válku bych vůbec nechtěla.

Naše vesnice

(Popis)

Naše vesnice se jmenuje Prosetín. Na návsi je poaník padlých z první světové války, hasičská zborjnice, kašna, sokolovna a evangelická fara. Na horním konci obce je škola s hřištěm a katolická fara s kostelem. Za Prosetínem je evangelický kostel. Je postaven naproti ~~evan-~~gelické faře. Na dolním konci Prosetína je kravín. Přes Prosetín vede silnice na Štěpánov, Koroužné a Olešnici, Hodonín. V první světové válce byli v Prosetíně partyzáni. Schovávali se v lese na Lačnově. Tam měli také zemljanku. V evangelickém kostele schovávali svoji vysilačku. Na dolním konci Prosetína je také rybník, ve kterém se koupeme. U Lačnova je také rybník, který se jmenuje Píxkavičák. Není vyčištěn a proto se v něm nemůžeme koupat. Kousek od návsi nahoře je MNV, pošta a hospoda. Na druhém konci je obchod smíšené zboží. To je vše o Prosetíně. Nechtěla bych se odtud odstahovat. Líbí se mi zde.

21.12./1973/

- Osnova: 1. úvod
2. naše dětství
3. dětství dřívějších dětí
4. srovnání
5. Závěr

Dnes 21.12.1973 jsme dostali úkol napsat o tom, jaké je dětství naše a jaké bylo dětství dřívější dětí.

Brzy budou vánoční svátky. Babička s maminkou pečou. Já kupuji dárky. Již mám všechny udělané, až na jeden, který musím dodělat. Peněz máme všichni dost. Chodím slušně oblečená. Mám všechno, co potřebuji. Nemusím mít nikdy hlad.

Dřívější děti byly obyčejně chudé. Neměli dostatek jídla. Byly špatně oblečené. Byla jim hodně zima. Zvláště zle se vedlo dětem, které zemřeli rodiče. Musely buď zemřít hladu nebo když se jich někdo ujmul, byly obyčejně (až trochu vyrostly) sloužící. O těch dětech píše Petr Bezruč v básni: Maryčka Magnonova.

Srovnání: Dnešní sirotci se dostanou do domovech, kde jsou sirotci. Mají se tam dost dobře. Jsou také vesničky "SOS" kde žijí sirotci se svými ošetřovatelkami. Dřívější sirotci byli odkázáni samo na sebe. Když byli moc malí, obyčejně zemřeli. Někteří sirotci se dostali do služby. Museli těžce pracovat, dostávali málo jídla.

Nikdy bych nechtěla žít v takové době.

Můj bratr Jirka

(Charakteristika)

- Osnova: 1. Úvod
a) Tělesný vzhled
b) Jeho nedostatky
c) Záliby
2. Závěr

Jednoho dne nám soudruh učitel Žilka řekl, že budeme psát sloho-

vý úkol a budeme popisovat vybraného člověka. Vybrala jsem si svého bratra Jirku.

Jirkovi bude o prázdninách 10 let. Teď chodí do čtvrté třídy. Je to můj nejmladší bratr. Jeho postava je malá. Hlavu má dost velkou. Rostou mu ještě světlé vlasy, ale u kořínků jsou už tmavé. Z obličeje září modré oči. Nos je malý a zakulacený. Tváře má často blédé. Zuby září někdy bíle. Nerad si je čistí a také se nerad myje.

Jirka si rád hraje s Liborem Sedmerovým. Chodí s ním na seno. Maminka s paní Sedmerovou mají o ně strach, aby se jim nic nestalo. Jirka chodí pozdě domů, nerad dělá svoje povinnosti. Maminka se na něho proto musí zlobit. Svým rodičům nesvěřuje své trápení a proto s ním mají všichni velké starosti. Je také líný a často se rozbřečí.

Jirka je velký čtenář, proto chodí pozdě spát a ráno brzo stává, aby si mohl dlouho číst. Čte také knížky, které se pro něho moc nehodí. Nerad pohádky, za to má v lásce dobrodružné knížky.

Já Jirku velmi miluji. On se mně za to někdy zle odmění. Jinak je velkem fajn. Když byl malý, tak byl ale lepší.

AŠ

(Uveřejněno bez vědomí a souhlasu autorky)

MÁM BRATRA MARTINA

Mám bratra Martina. Na konci minulého školního roku vychodil školu a v létě mu bylo patnáct let. 2. září nastoupil do učení. Učí se sazečem. Jeden týden pracuje v dílnách, druhý týden chodí do učňovské školy na Charbulově ulici v Nových Černovicích. Do třídy jich chodí dvacet. Polovina chlapců a polovina děvčat. Jsou to sami sazeči. Do druhé třídy chodí tiskaři a knižní grafici. V dílnách jsou sazeči rozdělení do menších skupin. Každá skupina má svého mistra. Martinův mistr se jmenuje Václav Černý. Ve skupině jsou čtyři chlapci a dvě děvčata. V dílnách jsou pohromadě učňové ze všech ročníků i staří dělníci a mistři. Martinovi se v dílnách velmi líbí. Učí se ručně sázet. Při práci musí stát. Před každým jídlem a po práci si musí důkladně umýt ruce. Pracuje totiž s olovem a olovo je jedovaté. Olovnatý prach se uchycuje i ve vlasech a na šatech. Komu se olovo dostane do krve, ten s ním dál nesmí pracovat.

Můj Martin je v Brně rád. Nejvíce ho těší, že může chodit do kina a na hokej. Jen kdyby mu na všechno stačily peníze. Jednou týdně chodí do kursu, kde se učí psát na stroji. Také chodí k paní profesorce Komárkové a učí se s ní němčinu a latinu. V pátek večer chodí do Dorostu v Blahoslavově domě. Schází se tam evangelická mládež, která je po konfirmaci. Tam se také vidí s chlapci, s kterými se zná z tábora. Občas navštěvuje Péťu Musila.

Také mám starší sestru. Jmenuje se Anna. Sedmáctého listopadu jí bude čtrnáct let. Je větší než maminka. Chodí do osmé třídy. Každé ráno vstává okolo šesté hodiny. Sama si připravuje snídani a za pět minut třičtvrtě na sedm už odjíždí autobusem z Prosetína do Čtěpánova. Ze školy přijíždí ve čtvrt na čtyři. Do školy má tolik úloh a příprav, že na nic jiného "nemá čas", jak sama říká. Každý den umývá a utírá nádobí, čistí boty a mamince pomáhá, někdy ráda, jindy nerada.

Já jsem nejmladší. To mne netěší. Mnoho věcí mně netěší: hrát na klavír, čistit boty, uklízet přihrádku.

/1974/

Dopis paní profesorky Komárkové Jendovi Dušovi před setkáním
na Synodní radě 21.června 1989

17.VI.89

Milý Jendo,

abych Vám ulehčila rozpaky s mou nepřítomností na schůzce 21.t.m., připomínám, že cesta tam a zpět už sama o sobě je pro mne fyzicky neúnosná a nemohla bych do Prahy přijet ani kdybych svou přítomnost považovala za potřebnou.

Ve věci jsem s Vámi docela zajedno, a velmi mě potěší až uslyším, že schůzka nebyla nadarmo. Prohlášení SR, která žádáte odvolat, považuji theologicky i občansky za nejtrapnější dokumenty z celé 70 leté církevní existence. Nejhorší na věci je, že jsou vyjádřením reformační církve.

Všechny Vás zdravím a promiňte mi, jsem už vskutku příliš stará.
Vaše B.X.

ooo000ooo

PAKTA

21.srpen 1968 byl společným odporem naprosté většiny občanů ČSSR proti naší okupaci 5 států Varšavského paktu. Zvolený odpor byl vítězstvím proti vojenské přesile a lžím o ČSSR. Při okupaci bylo zabito asi 72 občanů ČSSR.

21.srpen 1969 byl největším protestem občanů proti začínající normalizaci uskutečňované novými představiteli strany a vlády, kteří se postavili proti vůli občanů.

Značná část občanů se dokusila svým protestem vyjádřit nesouhlas s politikou, která odporuje jejich představám, národní cti a likvidaci demokratického procesu z roku 1968.

Představitelé nově se tvořící moci neváhali všemi prostředky tvrdě potlačit jakýkoliv nesouhlas, odpor. Protestující označili za kontra-revolucionáře.

Protestovalo se téměř ve všech místech v republice. Největší protestní akce byly v Praze, Brně, Liberci.

Výsledkem tvrdého zásahu bylo: 4 osoby usmrceny - 5 osob těžce ranených - 26 osob lehce zraněných - údaje uvádí SNB - jde o civilní osoby.

Z toho v Brně: usmrceny 2 civilní osoby. Dana Musikářová, nar. 1951, bytem Brno (průstřel hlavy). Zastřelena na nám. Rudé armády před budovou ONV Brno venkov. Stanislav Velehrach, nar. 1941, bytem Kovalovice, okr. Brno venkov (průstřel hrudníku). Zastřelen na ulici Orlí - pod lékárnou.

Na celém území ČSSR bylo zatčeno 2.476 osob. V Brně zatčeno 545 osob, z nichž několik desítek odsouzeno podle mimořádných zákonů.

Průběh v Brně. Odpoledne 21.8.1969 se na tř. Obránců míru zapálil Jan Polásek - popáleniny II. a III. stupně na 37% těla.

Ve stejnou dobu se na nám.Svobody, Rudé armády, 25.února shromažďovali občané, kteří nesouhlasili s pokračující okupací vojsky SSSR odstranování představitelů obrodného procesu z roku 1968 a začínající normalizací. Účastnilo se cca 30-50 tisíc občanů. SNB uvádí účast 15.000. Policie tvrdě zasahovala, použila všech prostředků (střelba byla zakázána). Byl vyhlášen zákaz vycházení od 20 00 do 5 00. Zákaz trval od 21.8. do 24.8.69.

22.8.69 protesty pokračují, jsou postaveny barikády (jedna u Univerzitní knihovny). Zasahují lidové milice a vojsko. Závody jsou blokovány ozbrojenými jednotkami lidových milicí. Zaznamenávají se dílčí stávky dílen a provozů.

23.8.69 vedení strany a státu uvádí, že ve městech ČSSR je situace "stagnantní". V Brně zůstává situace napjatá. Ve středu jsou "stopy po tvrdém střetu a násilí - po celém městě..."

PŘEMYSL PITTEN, pastorační služba, tábor pro zahraniční
uprchlíky, Norimberk, poštovní úřad 39, západní Německo.

Občasník č. 3.

Prosinec 1954

Milí přátelé,

"Tábor Valka je zrušen" - oznámily d níky v březnu
tohoto roku - a přece se neměnilo nic podstatného na mé práci zde,
jak jsem ji popisoval ve druhém občasníku ze srpna 1953. Rozděle-
ní tábora a rozptýlení ne-německých ~~uprchlíků~~ uprchlíků pokračovalo
a stále pokračuje. Je zde však stále ještě mnoho cizinců bez
domova, částečně v cihlových barácích, které přešly pod správu
městského úřadu v Norimberku, částečně ve "sběrném táboře pro
zahraniční uprchlíky". Jenom z Československa je tam stále asi
pět set lidí.

Z Československa nyní přichází na Západ velmi málo uprchlí-
ků, asi 5 - 15 za měsíc. Hranice kolem celé země jsou tak herme-
ticky uzavřené, že jenom zoufalci z nebe dobrodruzi mají odvahu
riskovat velice nebezpečný útek. Občas jsou propašováni zpoza
Železné opony agnati přestrojení za Uprchlíky. V mé pastorační
službě jsem tak postaven před velice obtížný úkol: být velmi
opatrný, a přece vidět v každém, koho potkávám, nešťastného nebo
ztrápeného člověka, kterého mi Bůh poslal do cesty. Několikrát
se stalo, že lidé, před nimiž jsem byl varován - buď oprávněně
nebo bezdůvodně - opravdu hledali Boha. Naším arkládým lidem
jsou v komunistickém vzdělávacím systému vštěpovány pokřivené
etické názory; není divu, že se dají snadno získat pro špionáž
a snadno sejdou z cesty i v jiných směrech. Není možné je obvi-
ňovat z úchylností nebo i zločinů více než mnohého dobrého
křesťansk pro jeho hluboké oponinutí.

Mladí uprchlíci se přicházejí vnitřně rozpolceni, jako
nalomená třtina, která potřebuje velmi málo, aby byla zlomena

dělná. "Třtiny nalomené nedolnou a lna kouřícího se neuhasí", čteme v proroctví Izaiášově. "Křesťanský" Západ to však takto nechápe. Přijímá ztroskotance neochotně a lhostejně, a stará se o ně jen do té míry, pokud šlo je to v jeho vlastním zájmu. Až osobně se dostalo dojemné pomoci od věrných anglických přátel před třemi roky; tím dle více si uvědomuji smutný osud mnoha uprchlíků, kteří nemají na Západě žádné přátele. Co je může chránit před tupým byrokratem a zaslepeným šikanováním rasanistů! Jak snadno se v tom všem dají na pití a krádeže. Potom jsou odsouzeni k jednomu až dvěma letům vězení (což je slovní dělná) za drobné přestupky, které by za normálních podmínek nepřítel přinejmenším soudil soud pro mládí. Potkal jsem tedy mnohé takových lidských trosk - nešťastných chlapců (a také děvčat), jejichž duše zabíjí nenávist, tak jako jinde se zabíjí těla. Student propuštěný z vězení, který byl odsouzen na mnoho měsíců kvůli malé krádeži, mi řekl poté, co jsem se mu několikrát pokoušel podat pomocnou ruku: "Přestal jsem důvěřovat komukoliv; věřil bych vám, ale je příliš pozdě; teď mi nikdo nemůže pomoci." Kolik bylo tedy takových obětí studené války!

Tábor Valka patří k nejtragičtějším ohniskům této studené války. Občas vypuká v N norimberských novinách jedovatá nenávistná kampaň proti obyvatelům tábora, která se zasloužily o to, že tábor má pověst doupěte lupičů. Pouze americké noviny "Neue Zeitung" (Berlín, 12.2.1954) napsaly bez předsudků: "Za přehnanými hororovými příběhy v mnoha novinách je ve skutečnosti ancha města Norimberka uvolnit budovy tábora, které mají od Hitlerových dob výborné sanitární zařízení, pro vlastní stavební plány. Ani mnozí Norimberčané a dobrymi daly si neuvědomují, že jejich morální a národnostní citění zneužívají mnozí drtí komunisté, aby zdiskreditovaly antihomofobní uprchlíky kteří se ocitli bez pomoci u hran jejich jejich města."

Je pochopitelné, že Norimberk - město, které bylo téměř úplně vybombardováno, a navzdory nové ~~státní~~ výstavbě nemá ještě dost

byť pro své občany - nemá radost z přítomnosti mnoha neproduktivních cizinců. Je pochopitelné, že západní Německo - země, která musela po válce přijmout deset milionů vyhoštěných lidí, a do níž stále proudí každý týden tisíce německých uprchlíků z východní zóny - se nemůže moc starat o cizince bez domova. Je pochopitelné, že zejména Češi a Poláci jsou přijímáni s nechuť, protože jejich vlády vyhostily po válce miliony svých bývalých německých aluvních občanů. Stále svým krajanům stoto vše připomínám, když vidí jenom svůj smutný osud. Ale vám, moji milí přátelé, kteří žijete v normálních podmínkách, bych rád ukázal celou tragedii situace, abyste pochopili, v jakých nesnadných podmínkách zde žijí naši uprchlíci - při čemž daleko horší jsou aspekty duchovní než hmotné.

Nenávist a násilí vědecky vyvolávají novou nenávist a násilí. Kde by si to uvědomili všichni moji krajané! Kde by si tož také uvědomili naši nedobrovolní hostitelé! Jak může vzniknout nová a mírová Evropa, když my jako sousedé nejme schopni abavit se svého starého zášti. V tomto besútešném stavu věci je povzbuzující, jak často Němci vyhoštění ze Sudet pomáhají Čechům. Unosí z nás to zakusili na ulici, na cestách atd. Jako by společná vlast, která je nyní uzavřená nám i jim, nás spojovala navzdory všemu. Tak je tomu s jednotlivci oběma stranami lidmi; ale běda, když se mezi nás dostanou politici a funkcionáři!

Je také povzbuzující, že nový "sběrný tábor" za betonovou zdí nebyl nikdy uzavřen díky tlaku různých zahraničních úřadů. Přestože uprchlíci nesmějí opustit místo, odkud nejsou uznáni kádrovým oddělením Bonn jako zahraniční političtí uprchlíci (procedura, která většinou trvá několik měsíců), a nesmějí přijmout zaměstnání, mohou se aspoň volně pohybovat po okolí. Nyní je v táboře také představitel úřadu vysokého komisaře pro uprchlíky OGH. Má pro uprchlíky velké pochopení a pomáhá jim v právních otázkách a přece je i on někdy bezmocný.

Spojenci ve skutečnosti zradili naše uprchlíky tím, že je po rozpuštění Mezinárodní podpůrné organizace (IRO) ponechali péči německého státu a že emigraci uprchlíků do svých zemí povolili v tak omezeném rozsahu. Nemají-li vlády demokratických států pochopení z důvodů lidskosti, měly by si alespoň uvědomit, co vyžaduje jejich vlastní zájem. Na jedné straně vydávají (zejména USA) obřovské částky na propagování demokracie v komunistických zemích (a na studenou válku všeobecně), a na druhé straně podkopávají víru uprchlíků v demokracii. Někteří se v soufaleství rozhodli se vrátit zpátky, přestože vědí, že je čeká vězení a nucené práce. Každý, kdo se vrací zpět, je pro komunisty vítaným prostředkem propagandy usilující o oslabení vnitřního odporu. Škoda takto způsobená se nedá srovnat s tím, co by stále nabídnout takovému člověku někde slušnou existenci.

Nejenom tady však mají uprchlíci velké potíže. Pilný a slušný chlapec, který letos v létě s nadšením emigroval do Brazílie, mi nedávno napsal: "Byl jsem tu několikrát v tak soufale situaci, že se ze mě náhle stal zloděj. Jenom vzpomínky na naše setkání s Vámi v táborové kapli mi jsou vnitřní operou. Teprve teď si uvědomuji, co mi daly pro život; patří k mým nejkrásnějším vzpomínkám.

A jedna mladá matka píše, také z Brazílie (jediná země, do níž se mohli mladí lidé v poslední době vystěhovat během jednoho roku): "Život v táboře byl snesitelný ve srovnání s podmínkami, v nichž musíme žít teď. A horší než co jiného je duchovní poušť! Bala bych cokoli za to, abych mohla být znovu mezi vámi v neděli nebo ve středu beče! Jak teď lituji každého shorařďení, které jsem vynechala! ... Ve víru života se mi nepodařilo přilnout k víře, kterou mi vštěpovala moje matka. V táboře Valka jsem k ní našla opět cestu. Do táborové kaple jsem vlastně přišla proti své vůli jenom proto, že jsem musela, když byl křest mého dítěte. I potom jsem byla v opozici; a přece mě tam něco znovu a znovu při

tahovalo, doky ve mně nezvítězila Boží láska a milost, a já jsem už nemohla zůstat stranou."

Tiže tu už jenom pět lidí z těch asi čtyřiceti, kteří byli téměř pravidelnými návštěvníky svých nedělních shromáždění a biblických hodin (nebo spíše diskusních skupin) před rokem. Jiní se-ujali místa těch, kteří odešli - buď nové příchozí z Československa nebo dřívější obyvatelé tábora, jejichž zájem o slovo Boží se probudil až teď. Tato čísla poskytují představu o stálém pohybu lidí. Moje služba se nedá srovnávat se službou faráře v normální farnosti. Počet lidí zůstává zdánlivě stejně velký, a přece se naše společenství rozrostlo, protože někteří z těch, kteří odešli, nám stále píší. Ti, kteří jsou rozptýleni po západním Německu, protože nemají možnost emigrovat, jsou většinou stále závislí na životě v táboře a sociální pomoci. Postrádají teď duchovní chléb. Jejich velké rozptýlení a můj nedostatek času a peněz mi nedovoluje je navštěvovat. Jsou proto rádi, že dostávají papíry světla alespoň prostřednictvím mých dopisů.

Zvláště cenné je pro mě, že "Národní svaz československých protestantů v Americe" mi posílá dost volných výtisků svého měsíčníku "Kusdy lid", které jim mohu posílat. Jsem zaveden také vydavateli časopisu "Czechoslovak" (Londýn) za podobnou laskavost. Pro mnohé chudé uprchlíky, kteří neznají cizí jazyk, je jeho nezávislý týdeník jediným zdrojem informací o tom, co se děje ve světě a doma za železnou oponou.

A znovu velice děkuji také vám, milí přátelé, kteří jste mi poslali dobré české knihy. Naše půjčovna knih má teď 200 svazků, po nichž je stále poptávka. Je velice důležité, že uprchlíci mají k dispozici dobrou literaturu právě v době, kdy jsou bez zaměstnání.

Moje dlouholetá spolupracovnice Olga Fierzová mě stále pomáhá ve veškeré mé činnosti. Oba myslíme s hlubokou vděčností na

všechny, kteří nám pomáhali prostředky na naši obživu, abychom mohli pokračovat v práci. Staralo se o to po celý rok pět našich osobních přátel z Amerického bratrstva zřízení pod vedením reverenda Nevina Tayre. (Ty, "dětí" z Kamenice, si vzpomeneš na vysokého "kovboje" a "poštáka", v jehož cestovní brašně letěly Vaše dopisy, kterými jste hledali rodiče, do Německa na začátku roku 1946, kdy poštovní služba ještě nefungovala - to byl právě on!). Mezitím se o mé práci v táboře Valka dověděli američtí protestanti českého původu. Během posledních čtyř měsíců jsme dostali příspěvek pro naše osobní potřeby od Svazu křesťanských sester církve Českých a Moravských bratří; jsou to potomci Bratří, kteří se vystěhovali z Moravy do Texasu kvůli náboženskému pronásledování kdysi dávno ze starého Rakouska.

Kromě toho o mi Národní svaz československých protestantů v Americe (Chicago) poslal příspěvky pro pomoc uprchlíkům, kteří jsou v největší nouzi. Nestačí to však k pokrytí všech výdajů spojených s touto pomocí. Vaše dary budou tedy velice cenné, zvláště teď, když přichází zima. Patříte-li však k těm, kteří sami stále tvrdě zápasí o živobytí, tohoto si, prosím, nevěšmejte; Vaše řádky nám budou stejně milé! Jak už jsem vysvětlil, finanční příspěvky jsou vhodnější než balíčky posílané na mou adresu, protože nemáme k dispozici místnost na skladování, a za nezbytné potřeby se zde obvykle musí platit (příspěvky na dietní stravu a větší přiděl paliva pro děti a nemocné, strava pro zvláštní případy, poštovné pro rozsáhlou korespondenci s uprchlíky atd.) Kromě toho největší nouze je nouze duševní, jak vidíte z toho všeho, co jsem napsal. . právě na tuto vnitřní nouzi bychom měli soustředit naši pozornost.

Protestantská táborová kaple je středkem naší veškeré činnosti. Už nestojí na půdě tábora a stala se provizorním sídlem nové utvořené luterské farnosti Langwasser. Cizí skupiny

protestantských uprchlíků jsou tu přijímány s bratrskou pohostinností: Maďaři, Litevci, Estonci a zvláště naše komunita Jana Husa, která je tu pětikrát týdně: na nedělní shromáždění, na diskusní večeři ve středu a na tři konzultační hodiny, kdy se také půjčují knihy. Je to jen skromná malá kaple z dřevěných prken, jak vidíte na první stráně, ale semeno zde zaseté vychází daleko ve světě a já jednou měsíčně se kaple rozšiřuje do nekonečna, když se natáčí české bohoslužby, které vysílá rozhlasová stanice Svobodná Evropa za železnou oponu. Nedávno se-m přijela jedna žena, kterou našli v bezvědomí a v roztrhaných šatech na bezverské straně hranice opáčené ostnatým drátem, a ta vyprávěla, že moje kázání a promluvy velice dychtivě poslouchají v Československu mnozí neprotestanti tak jako je ona a že z nich čerpají sílu ve své duchovní nouzi. Po tři roky vysílá moje české nedělní promluvy také evropské oddělení BBC.

Abyste měli představu o charakteru mých rozhlasových příspěvků, přikládám překlad jednoho ze svých kázání, které vysílala rozhlasová stanice Svobodná Evropa (Mnichov). Zvolil jsem právě toto kázání, protože také seznamuje Vás, kteří nejste Češi, s významnou historií věci Kristovy v našem malém národě. Pevně věřím, že po těchto smutných časech se věc Kristova probudí v českém národě v nové síle a že utrpení tohoto času potom ponese hojně ovoce i pro sousední národy. Připravit cestu tomuto vývoji je vlastním účelem mé služby.

Není možné předvídat, jak dlouho bude moje práce moci takto pokračovat. Už před rokem se zdálo, že brzy skončí a pak se znovu a znovu potvrzovalo, že po změně vnějších podmínek není tato práce méně potřebná. Jsme zde už dva roky, a stále máme tolik práce, že jsme Vás, milí přátelé museli zanedbávat. A přece zůstáváme ve společenství s duchem, a vždycky máme radost, když od Vás dostaneme nějaké správy.

Kdež Boží požehnání je s Vámi v době vánoční a provází Vás po celý nový rok.

Jako vždy Váš Přemysl Pitter